

Mazowiecki
Urząd Wojewódzki w Warszawie

**Wnioski ze sprawozdania z realizacji wieloletniego
programu**

„Pomoc państwa w zakresie dożywiania”

w województwie mazowieckim za okres I-VI 2013 r.

Analiza wybranych zagadnień.

*Wydział Polityki Społecznej Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego
w Warszawie Rok 2013*

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP.....	3
II. WYDATKI NA REALIZACJĘ PROGRAMU W OKRESIE I-VI 2013 R.....	5
III. ODBIORCY PROGRAMU.....	7
IV. REALIZACJA POMOCY W FORMIE POSIŁKU.....	9
V. OSOBY NIEOBJĘTE POMOCĄ.....	11
VI. PODSUMOWANIE.....	11

I. WSTĘP

Program wieloletni „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, przyjęty został ustawą z dnia 29 grudnia 2005 r. o ustanowieniu programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” (Dz. U. Nr 267, poz. 2259, z późn. zm.),.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 2006 r. w sprawie realizacji programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” (Dz. U. Nr 25, poz. 186, z późn. zm.), określa sposób realizacji Programu, zasady planowania i podziału środków z budżetu państwa, jak również zakres i formy sprawozdawania i monitorowania realizacji zadania.

Program był realizowany od 2006 roku. Zgodnie z obowiązującą w tym zakresie ustawą będzie realizowany do końca 2013 roku, trwają prace nad przedłużeniem obowiązywania ustawy do 2020 roku.

Realizacja Programu ma na celu:

- wsparcie gmin w wypełnianiu zadań własnych o charakterze obowiązkowym w zakresie dożywiania dzieci (art. 17 ust. 1 pkt 3 i 14 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r., zwanej dalej „ustawą o pomocy społecznej” – (Dz. U. z 2009 r., Nr 175, poz. 1362 ze zm.) oraz zapewnienia posiłku osobom jego pozbawionym, ze szczególnym uwzględnieniem osób z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich;
- długofalowe działanie w zakresie poprawy stanu zdrowia dzieci i młodzieży poprzez ograniczanie zjawiska niedożywienia;
- upowszechnianie zdrowego stylu żywienia;
- poprawa poziomu życia osób i rodzin o niskich dochodach;
- rozwój w gminach bazy żywnościowej, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci i młodzieży.

Odbiorcami Programu są:

- dzieci do 7 roku życia;
- uczniowie do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej;
- osoby i rodziny znajdujące się w sytuacjach wymienionych w art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, w szczególności osoby z rodzin niepełnych lub wielodzietnych, osoby samotne, w podeszłym wieku, chore lub niepełnosprawne oraz osoby w sytuacji ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, przemocy w rodzinie, wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zdarzenia losowego, sytuacji kryzysowej.

Program przewiduje przyznanie pomocy osobom uprawnionym w formie:

- posiłku,
- świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności,
- świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych.

Ponadto oprócz zapewnienia posiłku osobom tego potrzebującym, w ramach Programu realizowane są działania związane z zapewnieniem warunków do realizacji ww. zadania w szczególności:

- tworzenia nowych lub doposażenia istniejących punktów przygotowywania lub wydawania posiłków,
- dowozu posiłków.

Program realizowany jest w gminach, a jego koordynatorem na jej terenie jest wójt (burmistrz, prezydent miasta). Koordynatorem Programu w województwie jest natomiast wojewoda, do którego należy podział środków budżetu państwa na poszczególne gminy oraz monitoring realizacji Programu, w tym również przekazywanie sprawozdawczości w tym zakresie do ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego. Sprawozdania są zbierane z jednostek samorządu terytorialnego szczebla gminnego i weryfikowane w Wydziale Polityki Społecznej Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego narastająco, co kwartał. Poniżej dokonano również analizy porównawczej danych ze sprawozdania z realizacji programu za okres I-VI 2013 r. z danymi zawartymi w sprawozdaniu za pierwsze półrocze 2012 r.

II. WYDATKI NA REALIZACJĘ PROGRAMU W OKRESIE I-VI 2013 R.

1. W okresie sprawozdawczym gminy wydatkowały na realizację programu łącznie kwotę (Dział I i V sprawozdania) - **39 208 135 zł, w tym:**

- **19 730 386 zł – 50,3% całkowitych** kosztów realizacji programu - ze środków własnych;
- **19 477 749 zł – 49,7% całkowitych** kosztów realizacji programu – z budżetu państwa..

2. Powyższa kwota została przeznaczona na:

- **posiłki - 30 211 630 zł. – 77,05 %** kosztów realizacji programu;
- **zasiłki celowe - 7 935 929 zł. – 20,24 %** kosztów programu;
- **inne koszty (dowóz, utworzenie punktu) 832 912 zł – 2,12 %** kosztów realizacji
- **świadczenia rzeczowe - 227 664 zł. – 0,58 %** kosztów realizacji programu;

3. Wydatki w ramach programu porównanie okresu I-VI 2013 r. z pierwszą połową 2012r.

Połowa roku	Koszt programu ogółem	Procentowy udział posiłków w wydatkach	Procentowy udział zasiłków celowych w wydatkach	Procentowy udział środków na dowóz doposażenie
2012	38 143 320 zł	73,95%	23,28%	2,13%
2013	39 208 135 zł	77,05%	20,24%	2,12%

Wydatki na realizację programu w 2013 r. w porównaniu z wydatkami w analogicznym okresie roku 2012 są wyższe o 1 064 815 zł.

Udział gmin w jego finansowaniu wzrósł w roku 2013 – do 50,3% z 47,1% (na dzień 30 czerwca 2012 r.).

Zauważalne jest również zmniejszenia w stosunku do roku 2012 wydatków w ramach programu na zasiłki celowe. Ich udział w ogólnych kosztach realizacji zadania zmniejszył się z 32 % do 20,24 %.

Znaczące zmniejszenie wydatków gmin na zasiłki celowe jest związane z realizacją przez gminy zaleceń wojewody oraz uwzględnianie przy ustalaniu wysokości dotacji w pierwszej kolejności potrzeb tych gmin. Które zgodnie z celami programu większość środków przeznaczają na zapewnienie mieszkańcom posiłków.

4. Wkład własny gmin w finansowanie Programu w okresie I-VI 2012 i 2013 roku.

Połowa roku	Liczba gmin ogółem	Liczba gmin biorących udział w Programie	Liczba gmin, których udział środków własnych w ogólnej kwocie na dożywianie wynosi				
			20%	21-30%	31-39%	40%	powyżej 40%
2012	314	314	80	35	7	103	89
2013	314	314	15	94	11	10	184

W pierwszej połowie roku 2013 można zaobserwować zmianę sposobu finansowania przez gminy Programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” Więcej gmin zaangażowało w pierwszej kolejności własne środki. Ta tendencja zmieni się w drugiej połowie roku, gdyż gminy, które otrzymały zgodę Wojewody na zmniejszenie udziału własnego w realizacji zadania będą finansowały wydatki z dotacji.

5. Koszty realizacji programu z uwzględnieniem dotacji i środków własnych gmin w podziale terytorialnym w okresie I-VI 2013 r.

Na terenie województwa mazowieckiego można wyróżnić o pięć subregionów : warszawski, siedlecki, płocki, ostrołęcki, radomski i ciechanowski , które odpowiadają zakresem działania Placówek Zamiejscowych Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego – Delegatur.

Teren Delegatur	Koszty realizacji programu w skali województwa (100% = 39 208 135 zł)	Dotacja dla gmin w skali województwa (100% = 41 073 535 zł)	Wydatki własne gmin w skali województwa (100% = 19 730 386 zł)
Teren Delegatury Płockiej (28 gmin)	10,88%	12,36%	9,43%
Teren Delegatury Ciechanowskiej (44 gminy)	7,29%	8,86%	5,74%

Teren Delegatury Ostrołęckiej (40 gminy)	10,83%	11,99%	9,69%
Teren Delegatury Siedleckiej (52 gminy)	9,92%	10,01%	9,82%
Teren Delegatury Radomskiej (61 gmin)	18,59%	24,74%	12,52%
Teren Oddziału w Warszawie (89 gmin)	42,49%	32,04%	52,80%

Największy udział w ogólnych kosztach Programu w województwie za pierwsze półrocze 2013 r. miały gminy w obrębie subregionu warszawskiego, a następnie w gminy z subregionu radomskiego. Związane jest to z dużą liczbą gmin na tym terenie, dużą liczbą mieszkańców i osób korzystających z tej formy wsparcia i pomocy. Dodatkowo gminy z subregionu radomskiego charakteryzują się wysokim bezrobociem i niskimi dochodami mieszkańców.

III. ODBIORCY PROGRAMU

1. Rzeczywista liczba osób objętych programem wyniosła (łącznie z Działem V) - 124 187 osób. w tej liczbie:

- dzieci i młodzież - **86 547 osób (69, 48 % liczby odbiorców);**
- dorośli - **37 903 osoby (30, 52 % liczby odbiorców).**

2. Poszczególnymi formami pomocy objęto:

- posiłkami - **84 119 osób**
- zasiłkiem celowym - **46 470 osób**
- świadczeniem rzeczowym - **2 039 osób**

3. Rzeczywista liczba osób objętych programem porównanie okresu I-VI 2012 i 2013 roku

Połowa roku	Ogółem	Dzieci do 7 roku życia	Udział procentowy dzieci do 7 roku życia w stosunku do liczby ogółem	Uczniowie do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej	Udział procentowy uczniów do ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej w stosunku do liczby ogółem	Pozostałe osoby	Udział procentowy
2012	121 331	17 828	14,69%	64 913	53,50%	39 135	32,26%
2013	124 187	19 526	15,72%	67 021	53,97%	37 903	30,52%

Ogólna liczba odbiorców Programu w porównaniu do okresu I-VI 2012 r. wzrosła o 2 % (2 546 osób) z 121 331 osób do 124 187. Wzrosła też liczba dzieci korzystających z programu dożywiania, zwłaszcza w wieku do 7 lat. Natomiast liczba osób dorosłych korzystających z programu nieznacznie zmalała.

3. Udział procentowy liczby odbiorców Programu na terenie województwa w roku 2013 (liczba odbiorców w województwie 100% = 124 187 osób)

Teren Delegatury Płockiej - 12,41%

Teren Delegatury Ciechanowskiej - 8,75%

Teren Delegatury Ostrołęckiej - 12,06%

Teren Delegatury Siedleckiej - 11,39%

Teren Delegatury Radomskiej - 21,16%

Teren Oddziału w Warszawie - 34,23%

IV. REALIZACJA POMOCY W FORMIE POSIŁKU

1. Pomoc w formie posiłku otrzymało **84 119 osób**, w tym **3 546 dzieci bez konieczności przeprowadzania wywiadu**. Wydatkowano na to zadanie kwotę - **30 211 630 zł**.

W tej grupie:

a). dzieci i młodzież **76 839 osób**

b). dorośli **7 476 osób**

Powyższe dane stanowią sumę Działu III sprawozdania i Działu V, który zawiera informacje o pomocy udzielonej w formie posiłku dzieciom bez przeprowadzania wywiadu środowiskowego. Z uwagi na występowanie dzieci w ciągu roku szkolnego w różnych grupach wiekowych dane się nie sumują

2. Liczba osób korzystających z posiłku

Poło wa roku	Ogółem	Dzieci do 7 roku życia	Udział procentowy dzieci do 7 roku życia w stosunku do liczby ogółem	Uczniowie do czasu ukończenia szkoły ponadgimna zjalnej	Udział procentowy uczniów do ukończenia szkoły ponadgimnazj alnej w stosunku do liczby ogółem	Pozostałe osoby	Udział procentowy
2012	79 204	11 612	14,66%	60 730	76,68%	7 076	8,93%
2013	84 119	13 531	16,09%	63 308	75,26%	7 476	8,89%

Podane w tabeli wartości w procentach dają łącznie sumę powyżej 100% ze względu na udział w programie tych samych osób, które w okresie półroczy zostały przepisane do innej grupy wiekowej.

Porównując dane zamieszczone w powyższej tabeli można stwierdzić, że wzrosła liczba dzieci korzystających z posiłku, w wieku do 7 lat, natomiast liczba uczniów ogółem nieznacznie spadła. Liczba osób dorosłych pozostała na tym samym poziomie.

Liczba osób korzystających z posiłku ogółem w okresie I-VI 2013 roku jest większa od liczby osób w analogicznym okresie 2012 roku.

3. Formy pomocy świadczone w ramach posiłku

Forma pomocy	Liczba osób objętych pomocą
pomoc w formie całodziennego wyżywienia w żłobkach, przedszkolach, stołówkach, w bursach szkolnych)	5 326 osób
pomoc w formie pełnego obiadu	37 012 osobom
pomoc w formie jednego gorącego dania	35 615 osobom
pomoc w formie mleka, bułki/kanapki	3 595 osobom

4. Baza żywieniowa

Program realizowany jest w jednostkach organizacyjnych gmin, placówkach i instytucjach, które posiadają bazę żywieniową lub odpowiednie warunki do wydawania lub przygotowywania posiłków, produktów żywnościowych.

W pierwszym półroczu 2013 roku Program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” realizowany był

w 3 022 placówkach w tym :

- w szkołach - 2 072;
- w przedszkolach - 781;
- w żłobkach - 34.

oraz w 135 innych pomieszczeniach.

W 2013 roku zmniejszyła się liczba punktów żywieniowych znajdujących się poza placówkami oświatowymi, jednak pomimo tego mamy do czynienia z podobnym wzrostem liczby przedszkoli prowadzących dożywianie. Zmiany te wynikają z procesów demograficznych na Mazowszu.

5. Udzielanie pomocy w formie posiłku bez konieczności przeprowadzenia wywiadu środowiskowego

W celu zapewnienia właściwej pomocy wszystkim potrzebującym gorącego posiłku dzieciom ustawodawca ustawą z dnia 5 grudnia 2008 roku o zmianie ustawy o ustanowieniu programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” wprowadził możliwość w szczególnie uzasadnionych przypadkach zapewnienia tej pomocy bez konieczności przeprowadzania wywiadu. Inicjatorem udzielenia pomocy

dziecku może być dyrektor szkoły lub przedszkola, w którym odbywa się roczne przygotowanie do szkoły

W okresie I-VI 2013 r. z tej formy pomocy skorzystało:

- 3 546 dzieci i młodzieży,

w porównaniu z analogicznym okresem w 2012 r., w którym z tej formy pomocy **skorzystało 2 498 dzieci i młodzieży nastąpił wzrost o 29,7%.**

Liczba posiłków wydanych na tej podstawie w połowie 2013 r. wynosiła **285 268.**

Porównując te dane liczby posiłków wydanych w połowie 2012 r., która wynosiła **201 463** wzrost ten jest proporcjonalny do wzrostu ilości dzieci i młodzieży i wynosi **33%.**

Wzrost liczby osób, którym udzielono pomocy w formie posiłku bez przeprowadzenia wywiadu środowiskowego wynika w znacznej mierze do coraz większego angażowania się realizatorów w różne formy pomocy w ramach programu oraz ze skutecznego nadzoru WPS. Dzięki temu więcej dzieci i młodzieży skorzystała z posiłku.

V. OSOBY NIEOBJĘTE POMOCĄ

W sprawozdaniu z realizacji zadania gminy wykazały, że w pierwszej połowie 2013 r. roku na terenie województwa mazowieckiego **416 osób nie zostało objętych pomocą** w ramach Programu

Główną grupę stanowiły osoby nieobjęte dożywianiem ze względu na:

- niechęć do korzystania z tej formy pomocy: 335 osób;

- z innych powodów: 69 osób.

W stosunku do liczby osób nie objętych pomocą w 2012 roku, których liczba wynosiła **408 osób,** nastąpił więc nieznaczny wzrost o około **2%** tych osób. Jednak w stosunku do rzeczywistej liczby osób objętych programem w 2013 roku ilość osób nie objętych programem jest nieznaczna i wynosi **0,28%.**

VI. PODSUMOWANIE

W województwie mazowieckim realizowane są wszystkie cele Programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Ponadto:

- Wzrasta ogólna wartość programu i udział własnych środków finansowych gmin w jego realizacji;
- Zwiększa się liczba uczestników programu, poprzez zwiększanie się liczby dożywianych dzieci do lat 7 i uczniów do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej, natomiast spada ilość osób dorosłych otrzymujących pomoc w formie dożywiania.
- Zmniejsza się ilość osób korzystających z programu w formie zasiłku celowego i świadczeń rzeczowych
- Zwiększa się udział osób korzystających z pełnych obiadów w ogólnej liczbie osób korzystających z pomocy w ramach programu
- Zmniejsza się liczba punktów żywieniowych poza placówkami oświatowymi, jednak pomimo to mamy do czynienia z podobnym wzrostem liczby przedszkoli prowadzących dożywianie. Zmiany te wynikają z procesów demograficznych na Mazowszu.
- Zwiększa się znacznie liczba dzieci korzystających z posiłku bez konieczności przeprowadzenia wywiadu środowiskowego
- Udział dzieci korzystających z pomocy w formie gorącego posiłku bez przeprowadzania wywiadu środowiskowego stanowi 0,04% ogólnej liczby dożywianych w ramach programu liczby dzieci 0,02% ogólnej liczby osób korzystających ze wsparcia w ramach programu.
- Wzrasta liczba osób, którym udzielono pomocy w formie posiłku bez przeprowadzenia wywiadu środowiskowego. W znacznej mierze wynika do coraz większego angażowania się realizatorów w różne form pomocy w ramach programu oraz ze skutecznego nadzoru WPS.
- Porównując okres półrocza 2012 i 2013 roku zmniejsza się liczba osób nie objętych pomocą w ramach programu w stosunku do zwiększającej się rzeczywistej ilości osób korzystających z pomocy w ramach programu.

Zatwierdziła:

Dyrektor

Wydziału Polityki Społecznej

Wiesława Kacperek - Biegańska

Opracowanie:

Wiesława Puciłowska

Grzegorz Kamiński